

Bezzásahová území

SAMOVOLNÝ VÝVOJ LESA

KOLIK a PROČ ?

Tomáš Vrška, Libor Hort, Dušan Adam

VÚKOZ, v.v.i. – oddělení ekologie lesa Brno

Bezzásahová území

Samovolný vývoj lesa

- vědomé zřeknutí se aktivních intervencí člověka do vývoje lesa – zejména jeho dřevinné složky – tzn. zřeknutí se primárních vlivů.
- sekundární vlivy – zejm. nadměrné stavy zvěře a šíření invazních druhů – v evropské kulturní krajině považujeme za přípustnou snahu o jejich eliminaci – nesmí však přerůst v aktivní intervenci do vývojových procesů.

Přirozený vývoj – probíhá v přirozených podmínkách – bez primárních a sekundárních antropických vlivů – to je v našich končinách nemyslitelné.

Bezzásahová území

Ponechat samovolnému vývoji můžeme cokoli

otázky zní:

- 1) Proč? Je to společenská objednávka? (nikoliv pouze lesnická)
- 2) Kde a kolik chceme ponechávat?
- 3) V jakém stavu chceme ponechávat a proč?

Bezzásahová území

PROČ PONECHÁVAT LESY SAMOVOLNÉMU VÝVOJI

- 1) psycho-emocionální motivy (podprahové vnímání – „cit“)
- 2) etické motivy – úcta k hodnotám, které jsme nevytvořili (morálka)
- 3) utilitárně-funkcionální motivy – užitečnost pro společnost
- 4) přírodovědné – poznání přírodních procesů (nejenom pro jejich využití)

Bezzásahová území

KDE A KOLIK PONECHÁVAT LESŮ SAMOVOLNÉMU VÝVOJI

- 1) Národní parky – politické rozhodnutí (zřízení zákonem)
- 2) Ostatní ZCHÚ (zejména NPR a PR) – shoda orgánu ochrany přírody a vlastníka

KDE A KOLIK LESŮ JE PONECHÁNO SAMOVOLNÉMU VÝVOJI

	původní	přírodní	př.blízký	celkem
NP	674.75	5197.06	8481.83	14353.64
CHKO (jen MZCHÚ)	220.74	2447.17	5382.38	8050.29
CHKO (jen nechráněné)		33.53	1094.59	1128.12
CHKO (celkem)	220.74	2480.70	6476.97	9178.41
volná krajina (jen MZCHÚ)	25.74	632.86	4875.24	5533.84
volná krajina (jen nechráněné)		57.53	486.72	544.25
volná krajina (celkem)	25.74	690.39	5361.96	6078.09
vojenské újezdy (jen MZCHÚ)		20.82	326.50	347.32
vojenské újezdy (jen nechráněné)		32.42	9.38	41.80
vojenské újezdy (celkem)		53.24	335.88	389.12
celkem	921.23	8421.39	20656.64	29999.26
			12500.00	21483.00

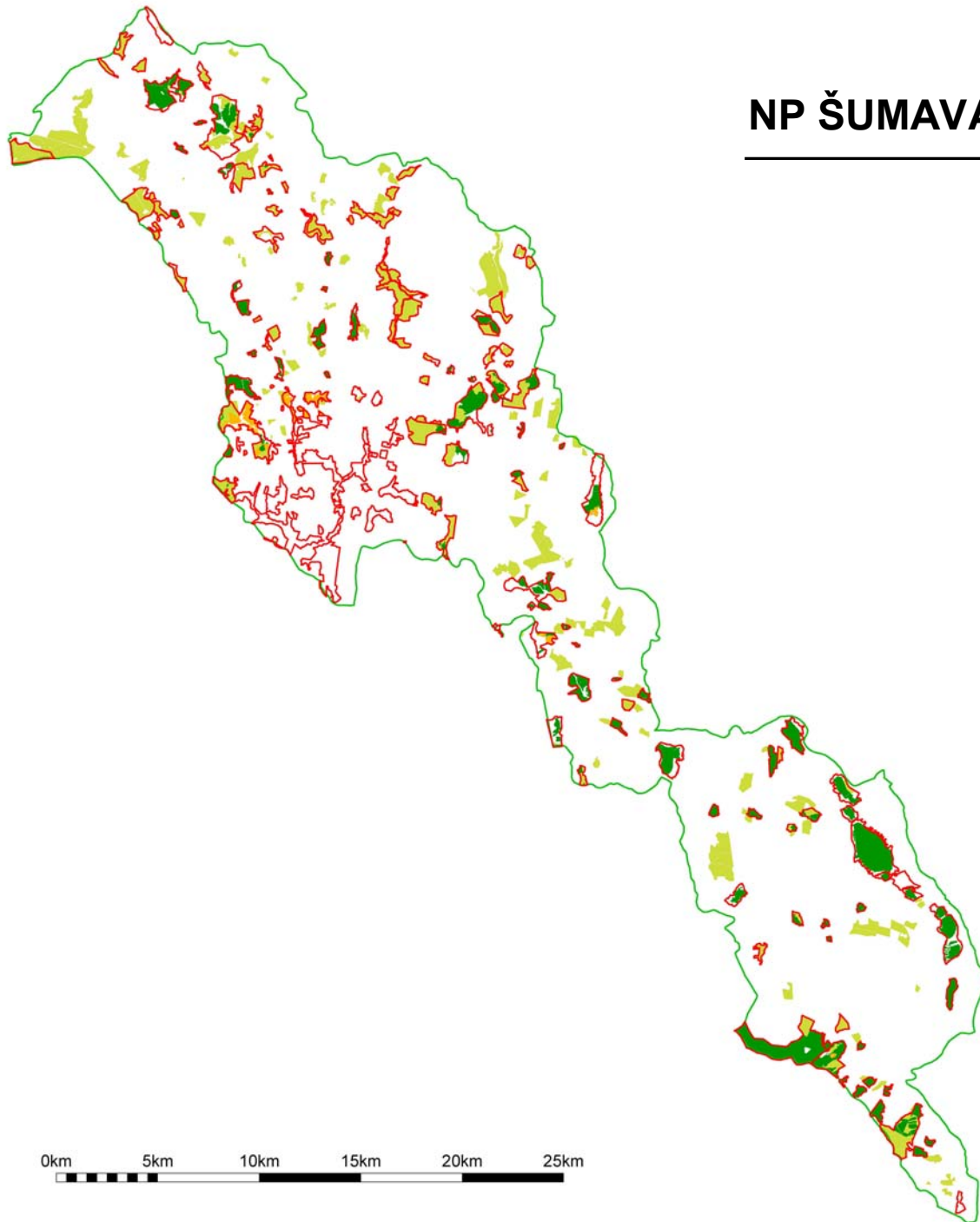
(stav k 01.01.2008)

= 0,85% plochy lesů je ponecháno samovolnému vývoji v ČR

Souhrnné výsledky – NP – primární rozbor

	původní original	přírodní natural	přírodě blízký near- natural	celkem PL	celkem sam. vývoj
NP Šumava	252,83	3083,59	5553,61	8890,02	9860
NP Čes. Švýc.	0,00	0,00	93,27	93,27	245
NP Podyjí	0,00	342,54	1541,83	1884,37	2160
KRNAP	266,16	1496,15	455,86	2218,17	2000?
NP celkem	518,99	4922,27	7644,57	13085,83	14265

NP ŠUMAVA – PŘIROZENOST vs. ZONACE

0km 5km 10km 15km 20km 25km

Legenda:

- les původní
- les přírodní
- les přírodě blízký
- hranice NP
- hranice 1.zóny NP

stav k 1.1.2004

Bezzásahová území

V JAKÉM STAVU PONECHÁVAT LESY SAMOVOLNÉMU VÝVOJI

- 1) Obnovní management nebo samovolný vývoj hned?
- 2) Obnovní management – aktivní zásahy v lesích s cílem obnovit (restaurovat) částečně nebo úplně všechny atributy přirozeného lesa
 - definice cílového stavu
 - postup dosažení cílového stavu

PŘÍKLAD – TYPY OBNOVNÍHO MANAGEMENTU **SM** MONOKULTUR

1) Ponechání samovolnému vývoji ve stupni přirozenosti „přírodě blízký“:

- všechny hlavní dřeviny mají reprodukce schopné populace (tj. věkově diferencované - tzn. diferencovaná je i textura porostu - tedy naskakuje „malý“ vývojový cyklus);
- ponechává se tlející dřevo v porostech;
- je zajištěno odrůstání nové generace lesa (zvěř není limitní pro fungování vývojové dynamiky);
- zásahy omezeny na likvidaci invazních druhů;

Nejméně 100 let od započetí zásahů v současných jednoetážových smrkových monokulturách.

Z pohledu obnovy ekosystému ideální stav.

PŘÍKLAD – TYPY OBNOVNÍHO MANAGEMENTU **SM** MONOKULTUR

2) Ponechání samovolnému vývoji po opakovaném vnesení chybějících hlavních porostotvorných dřevin a jejich zajištění proti okusu zvěří (tj. aktivní tvorba stadia dorůstání)

- jakou minimální redukovanou plochu by měly mít vnesené dřeviny?
- existuje větší riziko plošných rozpadů a „zploštění“ započaté strukturní diferenciaci,

Cca 20-30 let od započetí zásahů v rámci větších bloků porostů.

PŘÍKLAD – TYPY OBNOVNÍHO MANAGEMENTU **SM** MONOKULTUR

3) Ponechání samovolnému vývoji po jednorázovém vnesení chybějících dřevin

- velmi vysoká pravděpodobnost plošných disturbancí
- nelze hovořit o přirozeném vývoji
- reprodukční schopnost populací vnesených dřevin může být ohrožena

Cca 1-5 let od započetí zásahů v rámci větších bloků.

4) Ponechání samovolnému vývoji okamžitě

Bezzásahová území

KOLIK A KDE PONECHÁVAT LESŮ SAMOVOLNÉMU VÝVOJI

Ponecháno samovolnému vývoji k 1.1.2008 je minimálně:

21.483 ha lesů, tj. 0,85 % lesů v ČR

- Kolik lesů chceme cílově ponechat samovolnému vývoji?
- Kde budou lokalizovány?
- Neexistuje koncepční politický dokument, který by řešil tuto problematiku.
- Jedná se o navýsost společenskou otázku